

Ifrentzuko mundua

Koldo Sagasti

Bazen behin otso txiki zintzo bat, arkume guztien jazarpena pairatzen zuena. Baziren, halaber, printze gaizto bat, sorgin eder bat eta pirata ondradu bat. Gauza horiek guztiak ziren behin, hankaz gorako mundua amestu nuenean. Halaxe kantatu zituen Paco Ibañezek Jose Agustin Goitisoloren hitzak. Bartzelonakoak irudikatutako ifrentzuko mundu horretan gaizkile ankerrena bihotz oneko aurkezten zaigu, eta onbera zital. Behinola idazleak mundu zoroaren iruditzat baliotutakoa, aldiz, arruntzat dugu gaur. Hain da handia hedabide hegemonikoek guregan duten eragina, non aldrebesko kontakizuna errepikatuaren errepika-

tuaz otso gizajoa gupidatzera eta bildots ankerra gaitzestera iritsi garen. Horregatik, akaso, ez gara gehiegi asaldatzen Nazio Batuen Erakundeko Giza Eskubideen Batzordeko presidente berria Saudi Arabiako ordezkaria izango dela ezagutzen dugunean, edo erakunde bereko Deskolonizazio Batzordeko presidenteorde Israelgo delegatua izendatu dutela entzutean. Halaxe da, disidenteak dekapitatu eta gurutziltzatzen dituen erresumako eleduna izango da munduan giza eskubideak jagoteaz arduratzen den batzordeko buru; eta garbiketa etnikoaren indarrez 68 urteko okupazioa burutu duen eta kolonizazio politikak ezarritik sei milioi lagun erbestera bidali di-

tuen estatuko ordezkariak goi mailako ardura izango du kolonizazioarekin bertan behera amaitzeko betebeharra duen batzordean. Lehena, Faisal Bin Hassan Trad, irailaren 17an izendatu zuen NBEko batzordeak, «giza eskubideen arloan eskarmentu handiko aditua» delakoan; bigarrenak, Mordehai Amohaik, babes handia jaso zuen ekainaren 19ko bozketan, tartean Europako herrialde guztiena. Albisteak ez du apenas oihartzunik izan, baina ez da harritzekoa Defentsa Ministerioaren buruzagitza barreiatze-bonbak ekoiztuz aberastutako tipo bat duen estatu batean. Errealitateak gainditu egiten ditu egunero Goitisoloren aurreikuspenak. •

Boterea eskura

Saioa Iraola

Kataluniako prozesu soberanista iritsi da jokaleku berrira, erabakitze-ko eskubidea gauzatzeko ahalegi-nean bide luzea egin eta gero: prozesuarekin jarraitzeko aski babes jaso dute independentistek, baina ez nahi adina. Beste negoziazio aldi bat hasiko da orain. Euskal Herrian, Gure Esku Dago dinamikak hausnarketa prozesua iragarri berri du, «zer, noiz eta nola erabaki» adosteko; bake prozesua «une erabakigarrian» dela adierazi dute Nazioarteko Harreman Taldeko ki-deek; EAJk, aldiz, autogobernuan adostasunari aukera ematen jarraitzen du EAErako estatus politiko berria lortzeko sistema hitzartuan sinetsiz; eta EH Bilduk, bestalde, galdeketa egingo dituela iragarri du. Afera bizi-bizi dago. Herriaren burujabetza prozesua erabakitze-ko ahalmenarekin estuki lotuta dago, etorkizun politikoa era-

bakitze-ko ahalmen politikoa lortzearekin, alegia. Boterea, hortaz, bada gure gorputzetatik “kanpoko” erabakitze-ko ahalmena izatea, nahiz eta hori bakarrik ez den. Eta botere hori egituratzeko zapalkuntza sistemak (zuzenekoa edo ez-zuzenekoa izan liteke) baliatzen dira, eta hiru eragin-gune nagusi ditu guretzat, feministontzat: etxea-familia, intimoa (emozioak, autoestimua, nork bere buruarekin duen harremana, obediencia, kastiguaren izua) eta estatua-publikoa (legeak, ideologia, moralak, eskolak, eliza, errekturso ekonomikoak, hizkuntza...). Horrenbestez, Euskal Herriaren burujabetza prozesuan etengabeko soka-tiran gabiltza botere jabetzaren alde, boterea eskuratzeak ahalmena, indarra, aukera eskaintzen baitigu aldaketarako. Baina zein da euskal herritar gisa lortu nahi dugun boterea? Zer da guretzat boterea eskuratzea?

Zertarako nahi eta behar dugu boterea? Herriaren botere-hartze prozesuan, ezinbestekotzat ikusten ditut eragin-gune desberdinak kontuan hartzea, botere-hartzea prozesu bat dela onartzea eta “kanpoari zein barruari” eragiten diola aitortzea, boteretze-ahalduntze kolektibo bat abiarazi edota indartuko badugu behintzat Euskal Herrian. Gutxiagotzen duen boterea edo gehitzen duen boterea (horizontala, herritarra, kolektiboa, komunala) izan liteke guk aldarrikatzen dugun botere-hartzea. Dominazioaren eta subordinazioaren arabera gain-botereari iskin egin eta botere harremanak eraldatuko dituen indar kolektibo bat erdiesteko oinarri bateratu bat lortzea izan genezake apustu: boterea norekin, boterea norentzat eta boterea nondik adostuta. •